

ГАМЛЕТ– буття із небуття...

Юлій Швець

«HAMNET»

Режисерка Хлоя Чжао

Сценарій: Хлоя Чжао, Меррі О'Фаррелл

Оператор Лукаш Жаль

Композитор Макс Ріхтер

В ролях: Джессі Баклі, Пол Мескаль,

Зак Уішарт, Джеймс Літерн, Джо Елвін,

Джастін Мітчелл, Ева Уішарт,

Еффі Ліннен, Емілі Вотсон, Девід Вілмот

Продюсери: Сем Мендес, Стивен

Спілберг, Ліза Маршалл, Піппа Харріс,

Ніколас Гонда

Велика Британія, США, 2025.

Цей фільм «сільська драма» XVI століття з елементами містики і символізму демонструє героїв і ситуації, з якими ніхто з нинішніх глядачів не захотів би опинитись поряд, та й навряд чи опиниться. В картині драматичні почуття й конфлікти виглядають ніби перебільшеними та сентиментально розфарбованими, але, водночас, абсолютно пізнаваними та зрозумілими. А емоційний надрив героїні протягом доброї половини екранного часу здатен викликати пряму ідентифікацію й сльози відчаю у найбільш товстошкірого глядача. Й хоча в «перервах між сьозами» інколи усвідомлюєш, що для «емоційного залучення» режисерка інколи використовує прийоми, які здаються «недозволенними», однак прощаєш їй це за чесність і щирість почуттів, за те, що її демонстративно пафосна й, водночас, тонка авторська оповідь зачіпає те насправді живе, яке масова культура висміяла, здавалось, назавжди.

Стрічка американської режисерки китайського походження Хлої Чжао (яку ми пам'ятаємо за оscarоносною «Землею кочівників» (2020)) пропонує свіжу гіпотезу взаємин у родині Великого Барда й намагається з нового ракурсу розгадати мотиви виникнення одного з найважливіших трагедійних творів. В центрі оповіді мрійливо-загадкова Аньєс (Джессі Баклі) дружина Драматурга що в юному віці втрачає матір, яку в містечку вважали відьмою. У дівчини швидко, без лицемірства й традиційної для «галантних романів» фальші, зав'язуються інтимні відносини з привітним вчителем (Пол Мескаль), який, відпрацьовуючи борг батька, навчає латині її молодших братів. Невдовзі чоловік освідчується дівчині у коханні, й, незважаю-

чи на спротив родичів, вони одружуються. В муках у рідному лісі Аньєс народжує дівчинку й, спостерігаючи, як її талановитий чоловік, що пробує себе як літератора, попри тихе сімейне щастя, поневіряється серед грубих людей в сільській глушині, пропонує йому поїхати до Лондона, аби спробувати інше щастя те, що через свою простоту й неосвіченість вона не здатна йому дарувати. Чоловік їде «будувати кар'єру», Аньєс же звалює на себе численні турботи по дому. В неймовірних муках вона народжує ще двійко дітей хлопчика і дівчинку, стійко переносячи всі тяготи розлуки.

Незважаючи на зловісні фантазії, що час від часу пронизують стрічку, особливо під час других пологів, сімейне життя подружжя тягнеться дві третини екранного часу, охоплюючи десяток років, і обривається зі смертю хлопчика від бубонної чуми, яка косить Британію. Тиха, наповнена відчаєм і стражданнями Аньєс не в змозі пробачити цю смерть ні собі, ні коханому, якого в момент трагедії не було поряд. Однак, під час перегляду вистави «Гамлет» в театрі «Глобус» в Лондоні, вона інтуїтивно усвідомлює, як театральна трагедія (в якій роль Привида-Батька грає сам Автор) віддзеркалює її власну трагедію, й що її Гамлет (в ті часи в Британії імена були тотожними з різним написанням) навіки залишиться в світовій пам'яті саме завдяки генію чоловіка, з яким звела її доля.

В нелінійному, по вінця насиченому сюжетними відгалуженнями, фідбеками і флешбеками бестселері 2021 року британської письменниці Меррі О'Фаррелл, який став основою картини Хлої Чжао, мова йде про просту чутливу, але «сильну жінку», гідну

свого чоловіка-генія, яка переживає сімейну трагедію, що стає каталізатором написання найбільш довершеної й резонансної трагедії всіх часів і народів. З Енн Хетуей – реальною дружиною Великого Барда – вигадана літературна, а потім і екранна Аньєс, судячи з доступних документів, має стільки ж спільного, скільки з іншими жінками епохи. То чому роман, а за ним і стрічка не дотримуються історії життя британського генія, дослідженої по роках і розібраної по фрагментах, цитатах і днях?

Вочевидь, роман задумувався й писався в полеміці з картиною «Закоханий Шекспір» режисера Джона Меддена (1998) за сценарієм Тома Стоппарда, котрий нещодавно відійшов у кращі світи. В ньому британський класик неохоче пригадує «прохолодну дружину» Шекспіра, а життя під час лондонської епідемії чуми малює святом з бризками іристого. «Формула генія» у згаданій – достойній і доволі цікавій – версії «психології творчості» виводиться з ренесансної «абсолютної свободи», а саме – фарсу, розіграшу, сексу, похмілля, потасовок і дуелей. Меггі О'Фаррелл у своїй живій «альтернативній» історії виводить «формулу генія» з реальної трагедії. З «травми» – як позначає тисячолітню трагедію сучасна «філософія для бідних» – практична психологія. Попри очевидну зацікавленість кінематографом, обидві «формули» грішать прямолінійністю, оскільки «формулу» подекуди не здатен розкрити сам геній, не кажучи про потуги смертних.

Втім, Хлоя Чжао зосередила основні зусилля на іншому. В центрі її власного «сюжету», який через сльози катарсису чітко передається глядачам, – принесення в жертву конкретного найдорожчого заради смутно відчутного вищого. Цей лейтмотив пронизує ключові події картини: обопільна жертва суспільним присудом заради любові й створення сім'ї; жертва особистим жіночим щастям і набуття побутових негараздів заради віри в творчі здібності свого чоловіка; жертва дитини, що віддає себе Смерті заради життя хворої сестрички (батько просив хлопчика бути мужнім та оберігати спокій жінок, поки його нема вдома) тощо.

Але це – не жертвопринесення Авраама. Попри очікування, природний, стихійний, язичницький, материнський первінь Аньєс у стрічці Чжао не конфліктує, як того прагнуть новітні «боги», з творчим, інтелектуальним, ренесансним чоловічим началом – обоє чудово уживаються, доповнюючи одне одного (хоча головних героїв навряд чи назвеш добрими християнами в канонічному значенні). Бентежний геній у виконанні Пола Мескаля в цій емоційно-пафосній драмі значно живіший за будь-яку зірку сучасного політкоректного маскульту. А спонтанно-реалістична, філігранно-заворожуюча, високотрагедійна гра Джессі Баклі в ролі Аньєс, особливо в сцені перегляду вистави жінкою, яка, можливо, вперше в житті відкриває для себе театр, – одна з тих акторських робіт, які несуть у собі художнє відкриття¹. Обопільні зусилля героїв, сила їхніх об'єднаних страждань, їх готовність йти на жертви заради іншого народжують «ім'я», яке залишається в віках.

Не бліде беззмислове копіювання обов'язкових наративів, не світ сучасного цинізму й неприхованого насильства одних суспільних груп над іншими, що відображає реальність у темному кривому дзеркалі, не «формулу генія», не ще одну форму приреченого блюду чи вишукано сімейного лицемірства намагалась відтворити Хлоя Чжао. Режисерка зі своєю високопрофесійною творчою групою створила формулу тендітної ніжної чоловічо-жіночої історії, реальної комунікації унікальних сердець у чорноті провалів сучасного світу. Як і в «Землі кочівників», Чжао ще раз продемонструвала, що найпростіші переживання й емоції – не жанрова умовність, а буквальна цитата з реального життя, й що «нова щирість», як і «нова жертвність» в новому культурному контексті може виявитися радикальним політичним висловлюванням.²

Пол Мескаль у фільмі «Hamnet».

Джессі Баклі в фільмі «Hamnet».

¹ Джессі Баклі вже отримала за цю роль приз глядацьких симпатій на фестивалі в Торонто, премію «Тонні», «Золотий Глобус» як «найкраща актриса в драмі», й має значні шанси на здобуття «Оскара».

² Не кажучи про успіх у широкого глядача (фільм вийшов у світовий прокат в кінці серпня 2025 року), стрічка вже високо оцінена професіоналами: в січні 2026 року вона отримала премію «Золотий Глобус» як «найкращий драматичний фільм», а на найбільшому сайті-агрегаторі критичних рецензій Rotten Tomatoes картина отримала 86 процентів позитивних відгуків з більш ніж двох сотень рецензій, що означає беззаперечний успіх.